

§110

KS2025/131

Svar på medborgarförslag om uppförandekod för förtroendevalda**Beslut****Arbetsutskottets förslag till kommunstyrelsen**

Kommunstyrelsen anser medborgarförslaget besvarat då man bedömer att i Bollebygds kommuns fall kan bilagan i fullmäktiges arbetsordning ses som fullgod som uppförandekod för förtroendevalda.

Ärendet

Glenn Zetterlind föreslår i medborgarförslag 2025-04-15 att kommunen tar fram uppförandekod för kommunens förtroendevalda. Kommunfullmäktige har på sammanträde 2025-05-08, § 41, överlämnat medborgarförslaget till kommunstyrelsen för handläggning och beslut. Förslagsställaren hänvisar i sitt förslag till att många kommuner beslutat om uppförandekoder och ger Strömsunds kommun som ett exempel med olika punkter kring uppförande.

I aktuell arbetsordning för kommunfullmäktige finns en bilaga (2) om vägledande principer för kommunfullmäktiges arbete. Bilagan lyder i sin helhet enl nedan:

Arbetsordningen för kommunfullmäktige i Bollebygds kommun har tagits fram för att vara vägledande för fullmäktiges arbete men också värdegrundsskapande. Kommunfullmäktige är kommunens högsta beslutande instans, och har inte bara stor påverkan på formella beslut inom den kommunala kompetensen, utan har också ett stort ansvar som föredöme för atmosfären i det politiska arbetet och

Justerandes
sign

Utdragsbestyrkande

trovärdigheten i kommunen. Vidare är kommunfullmäktige till viss del kommunens ansikte utåt, och påverkar omvärldens bild av kommunen.

Professionalism

I en liten kommun är det vanligt att politiska företrädare har många olika uppdrag. Ledamoten måste behålla sin helhetssyn, och endast beakta de omständigheter som ligger till grund för ledamotsuppdraget. Det är då viktigt att denne håller isär sina roller. När ledamot i kommunfullmäktige tjänstgör bör ledamoten tänka på att uppdraget inte ska påverkas av intressen inom andra uppdrag. Ledamoten bör också beakta skillnaden i uppdrag hos politiken respektive förvaltningen.

Respekt

Alla ledamöter är demokratiskt valda och ska behandla varandra med respekt, även om det råder vitt skilda åsikter. Debatten ska hållas på en saklig nivå, och personangrepp, sarkasmer, antydningar, nedvärderande gester och liknande får inte förekomma. Kommunfullmäktiges arbete är ett lagspel, där det ligger i allas intresse att på ett effektivt sätt hitta samförstånd och kompromisser, som gynnar kommunens verksamheter. Respekt innebär också att störande aktiviteter under möten ska undvikas, och att avtalade tider och överenskommelser ska hållas.

Lojalitet

Med lojalitet avses två saker; dels att vara lojal mot fattade beslut, dels att vara lojal mot fullmäktige-församlingen och kommunen. Har ett beslut fattats så ska ledamoten även om beslutet inte gått en väg ledamoten själv förespråkade ändå respektera beslutet. Beslutet är fattat i demokratisk ordning, och som ledamot i kommunfullmäktige ska man respektera det.

Publicering

Fullmäktiges möten är offentliga och websända, varför ledamöterna alltid måste vara beredda på att de kan publiceras och/eller citeras på film, tv, radio eller på internet eller liknande.

Justerandes
sign

Utdragsbestyrkande

Med dagens moderna teknik (t ex smartphones etc.) är det inte praktiskt möjligt att med

100 % säkerhet känna till om publicering sker eller inte. I de fall ordföranden känner till att någon form av publicering kommer att ske under mötet, ska ordförande tydligt upplysa ledamöter och ersättare om detta vid sammanträdes början.

Förvaltningens bedömning:

En kommun kan fatta beslut om en uppförandekod för politiker, men det är viktigt att förstå vad en sådan kod innebär och vilken rättslig status den har. En uppförandekod är ett dokument som beskriver vilka värderingar och förhållningssätt som förtroendevalda förväntas följa, t ex respektfullt bemötande, saklighet i debatter samt ansvarstagande och transparens. Enligt kommunalt självstyre (regeringsformen 14 kap. 2 §) och kommunallagen (KL 2 kap.) har kommunen rätt att organisera sin verksamhet och anta styrande dokument, så länge de inte strider mot lag. En uppförandekod för politiker kan därför antas av kommunfullmäktige som en del av kommunens styrdokument – men den är inte juridiskt bindande på samma sätt som lag eller reglementen exempelvis.

En uppförandekod kan inte heller reglera politiska yttranden i strid med yttrandefriheten. Det finns flera domstolsbeslut där antagna kommunala uppförandekoder upphävts med hänvisning att de strider mot yttrandefrihetsgrundlagen exempelvis och kan uppfattas som begränsning av politiska rättigheter. Om en domstol upphäver en kommuns beslut om en uppförandekod för politiker, sker det oftast med hänvisning till kommunallagen (KL):

13 kap. 8 § – Laglighetsprövning

Justerandes
sign

Utdragsbestyrkande

Domstolen får upphäva ett kommunalt beslut om det inte har tillkommit i laga ordning, hänför sig till något som inte är en angelägenhet för kommunen, strider mot lag eller annan författning, eller annars innebär att kommunen överskridit sina befogenheter. Det är vanligt att domstolen vid prövning av uppförandekoder lutar sig mot att det strider mot lag och/eller att kommunen överskridit sina befogenheter. Vidare kan en uppförandekod anses strida mot yttrandefrihetsgrundlagen (YGL) på så vis att koden försöker begränsa vad politiker får säga i politiska sammanhang, och då kan det vara ett brott mot grundlagsskyddad yttrandefrihet. Även Regeringsformen anges – kommunen får inte införa regler som inkräktar på grundlagsskyddade fri- och rättigheter, eller agera utanför sin kompetens. Kommunallagen anger vidare att en kommun bara får besluta i frågor som är kommunala angelägenheter. Att försöka styra förtroendevaldas beteende på ett sätt som liknar disciplinpåföljd kan bedömas gå utanför detta.

En uppförandekod fungerar främst som en normgivande och vägledande text/dokument. Kommunstyrelseförvaltningen bedömer att i Bollebygds kommuns fall kan bilagan i fullmäktiges arbetsordning ses som fullgod som uppförandekod för förtroendevalda. Medborgarförslaget kan med det anses besvarat.

Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut

Kommunstyrelsen anser medborgarförslaget besvarat då man bedömer att i Bollebygds kommuns fall kan bilagan i fullmäktiges arbetsordning ses som fullgod som uppförandekod för förtroendevalda.

Beslutsgång

Ordföranden frågar om förslag till beslut kan antas och finner att så sker.

Justerandes
sign

Utdragsbestyrkande

Beslutsunderlag

- Svar på medborgarförslag om uppförandekod för förtroendevalda
- Medborgarförslag rörande uppförandekod för politikens förtroendevalda

Skickas till

Kommunstyrelsen

Paragrafen är justerad

Justerandes
sign

Utdragsbestyrkande